

EIROPAS PARLAMENTS

2009 - 2014

Reģionālās attīstības komiteja

2009/2230(INI)

4.3.2010

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam un makroreģionu
nozīmi turpmākajā kohēzijas politikā
(2009/2230(INI))

Reģionālās attīstības komiteja

Referents: *Wojciech Michał Olejniczak*

PR_INI

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PAMATOJUMS	6

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam un makroreģionu nozīmi turpmākajā kohēzijas politikā (2009/2230(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Komisijas paziņojumu Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam, kā arī rīcības plāna papildu koordinācijas stratēģijas (COM (2009) 0248),
 - ņemot vērā 2009. gada 26. oktobra Padomes secinājumus par Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam,
 - ņemot vērā 2006. gada 16. novembra rezolūciju par Baltijas jūras reģiona stratēģiju attiecībā uz Ziemeļu dimensiju¹,
 - ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu par Komisijas paziņojumu jautājumā par ES stratēģiju Baltijas jūras reģionam (ECO/261) un dokumentu „Makroreģionu sadarbība. Baltijas jūras stratēģijas pārvešana uz citiem makroreģioniem Eiropā” (ECO/251),
 - ņemot vērā Reģionu komitejas 2009. gada 21.–22. aprīļa atzinumu „Vietējo un reģionālo pašvaldību nozīme jaunajā Baltijas jūras reģiona stratēģijā”,
 - ņemot vērā pašiniciatīvas atzinumu „Reģionu komitejas Baltā grāmata par daudzlīmeņu pārvaldību” CdR 89/2009 galīgā redakcija,
 - ņemot vērā Reglamenta 48. pantu,
 - ņemot vērā Reģionālās attīstības komitejas ziņojumu un Ārlietu komitejas, Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejas un Transporta un tūrisma komitejas atzinumus (A7-0000/2010),
- A. tā kā kopš ES paplašināšanās 2004. gadā Baltijas jūra ir faktiski kļuvusi par tās iekšējo jūru, kas vieno, bet ir arī sava veida izaicinājums, Baltijas jūras reģionā pastāv ievērojama savstarpēja atkarība, un tā valstīm jārisina līdzīgas problēmas,
- B. tā kā Baltijas jūras reģiona stratēģija ir izmēģinājuma projekta stratēģija nākotnē makroreģionu, piemēram, Donavas baseina, Vidusjūras, Alpu vai Atlantijas reģionu stratēģija, un tās īstenošanas panākumiem būs tieša ietekme uz nākotnē īstenojamām stratēģijām,
- C. tā kā ideja izveidot funkcionālus reģionus, kurus vienotu kopīgi mērķi un attīstības problēmas, palīdzētu bagātināt ES reģionālās politikas efektivitāti,
- D. tā kā, lai uzlabotu reģionālās politikas efektivitāti, jo īpaši ņemot vērā tās reformu no 2013. gada, noteikti vajadzētu atbalstīt un attīstīt koncepcijas par integrētu pieeju, turklāt, lai makroreģionu stratēģiju veidotu kā visas Eiropas Savienības stratēģiju, tās ieviešanai nevajadzētu radīt atkārtotu kohēzijas politikas nacionalizāciju,

¹ Pieņemtie teksti, P6_TA (2006) 0494

1. atzinīgi vērtē Eiropas stratēģijas apstiprināšanu Baltijas jūras reģionam Eiropas Komisijā un Padomē, kā to paredzējis Parlaments kopš 2006. gada;
2. īpaši atzinīgi vērtē to, ka stratēģija izraisīja plašas apspriedes ar ieinteresētajām personām dalībvalstīs, ne tikai valsts, reģionālās un vietējās varas iestādēs, bet arī akadēmiskajā un uzņēmējdarbības vidē, arī nevalstiskajās organizācijās; uzskata, ka konsultācijas un partneru iesaistīšana no paša stratēģijas procesa sākuma ir nozīmīgs panākumu priekšnoteikums;
3. uzskata, ka stratēģijas noteiktā jaunā sadarbības sistēma, kuras pamatā ir integrētas pieejas principi, paver iespēju racionālāk un efektīvāk izmantot finanšu resursus vides aizsardzībai un attīstībai Baltijas jūras reģionā gan no ES līdzekļiem un valstu līdzekļiem, gan no dažādām finanšu iestādēm;
4. uzsver nepieciešamību novērtēt Ziemeļeiropas gāzes vada un citu līdzīgu projektu ietekmi uz vidi un nodrošināt, ka naftas un gāzes cauruļvadu būvniecība nepasliktinātu jūras transporta nosacījumus;
5. norāda uz atjaunojamās enerģijas, piemēram, vēja vai reģionā pieejamās biomasas, izmantošanas attīstības stratēģisko nozīmi Baltijas jūras reģionā;
6. uzsver vajadzību pēc efektīva un ekoloģiska sakaru un transporta (jūras, sauszemes un ūdensceļu) tīkla izveides;
7. norāda uz būtiskām ekonomiskām atšķirībām inovāciju līmenī Baltijas jūras baseina valstīs, uz nepieciešamību paplašināt augsti attīstīto valstu potenciālās jomas, uz nevienlīdzības izlīdzināšanu, lai radītu pastāvīgu dalītas labklājības zonu ar augstu konkurētspējas līmeni, kas ir jo īpaši svarīgi saistībā ar iedzīvotāju novecošanos;
8. aicina saskaņā ar Baltijas jūras stratēģiju ievērojami atjaunot un padziļināt attiecības starp ES un kaimiņvalstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, kuru teritorijas iekļaujas minētā makroreģiona funkcionālajā zonā vai ir ar to tiešā mijiedarbībā;
9. aicina dalībvalstis un reģionus izmantot 2007.–2013. gadam paredzētos struktūrfondus, lai nodrošinātu visplašāko iespējamo atbalstu stratēģijas īstenošanai, tomēr izprot grūtības sakarā ar tādas operatīvās programmas, kas tiek īstenota plānotajam periodam, grozījumu;
10. uzskata, ka nosacījumi sekmīgai makroreģionālās stratēģijas un vērienīgu plānu īstenošanai nākotnē jāskata saistībā ar visu nozaru politiku teritoriālā dimensijā, tostarp kopējo lauksaimniecības politiku, zivsaimniecības un ražošanas politiku, pieejamiem resursiem, lai kopā īstenotu mērķus attiecīgajā apgabalā; šajā sakarā mudina pārskatīt politiku attiecībā uz šiem jaunajiem uzdevumiem un izveidot atbilstīgas ES mēroga organizatoriskās struktūras iestādēs;
11. uzskata, ka stratēģijas teritoriālā dimensija palīdzēs veicināt un pamatot pārdomas par teritoriālo kohēziju, ko Lisabonas līgums nostāda vienā līmenī ar ekonomisko un sociālo kohēziju;
12. atzinīgi vērtē sadarbības stiprināšanu starp makroreģiona valstīm un reģioniem, kā arī turpmāko kopīgas darbības stratēģiju sagatavošanu;
13. atzīmē, ka stratēģiju Baltijas jūras reģionam vajadzētu uztvert kā procesu, kurā darbības un sadarbības principi ir pakļauti pastāvīgai attīstībai, un ka pamatmērķis ir atrast vislabāko mehānismu, ko varētu novirzīt uz nākamām makroreģionālām stratēģijām;

14. uzskata, ka saskaņā ar makroreģionālo stratēģiju attīstītā teritoriālā sadarbība var ievērojami palīdzēt stiprināt integrācijas procesu, plašāk iesaistot pilsonisko sabiedrību lēmumu pieņemšanas procesā un īstenojot konkrētus pasākumus; šajā sakarā norāda, ka būtu mērķtiecīgi makroreģionālajā stratēģijā iekļaut sociālo, kultūras un zinātnes un tūrisma jautājumu;
15. uzsver, ka svarīgi ir turpināt sekmēt izglītības, apmācības un pētniecības jomu attīstību, un mudina Eiropas Savienības valstis ciešāk sadarboties šajās jomās;
16. ņemot vērā subsidiaritātes principu un redzot milzīgo potenciālu sadarbībai vietējā un reģionālā mērogā, uzsver, ka svarīgi ir izveidot efektīvu, daudzpakāpju sadarbības struktūru;
17. uzskata, ka idejai par makroekonomikas reģioniem ir milzīgs potenciāls, lai optimizētu atbildes reakciju uz jaunām problēmām reģionā un izmantotu pieejamos resursus;
18. ar lielu interesi gaida pirmo rezultātu un pieredzes analīzi, īstenojot stratēģiju Baltijas jūras reģionam, kas veicinātu makroreģionālo stratēģiju maksājumu iespējamo finansēšanas avotu un metodikas attīstību un kļūtu par iedvesmu un piemēru makroekonomikas reģioniem nākotnē;
19. atzīmē nepieciešamību Eiropas Komisijai risināt jautājumu par attiecīgiem cilvēku un finanšu resursiem nākotnes makroreģionālām stratēģijām;
20. šajā kontekstā vajadzība veikt termiņa vidusposma pārskatu īstenošanas stratēģiju Baltijas jūras reģionam mudina Komisiju rūpīgi izstrādāt īpašus instrumentus un izvērtējuma kritēriju projektus, pamatojoties uz rādītājiem, lai nodrošinātu salīdzināmību;
21. mudina Eiropas Komisiju, dalībvalstis un to dalībniekus rast atbildes uz jautājumiem par makroreģionālo stratēģiju dabu, kā tās būtu jāieraksta programmās (kā atsevišķas programmas vai ietverot kohēzijas politikā), kas un kā tās īstenos un no kādiem avotiem nāktu līdzekļi to finansēšanai;
22. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai.

PAMATOJUMS

Globalizācijas, strauju klimata un demogrāfisko pārmaiņu laikmetā, pieaugot ekonomiskai konkurencei, arvien vairāk šķiet, ka jaunajām problēmām un izaicinājumiem nepastāv ne administratīvie, ne politiskie ierobežojumi.

Tādējādi mēs saskaramies ar nepieciešamību izstrādāt konkrētas atbildes uz šiem izaicinājumiem un pielāgot politikas un finanšu instrumentus.

Tieši šajā kontekstā parādījās jēdziens par makroreģioniem — funkcionālām zonām, kas sagrupētas ap kopējas attīstības problēmām vai mērķiem, kurām ir kopīgas īpašības un kopēji ģeogrāfiskie apstākļi.

Stratēģija Baltijas jūras reģionam ir pirmais un pagaidām vienīgais visaptverošais mēģinājums izveidot kopējas attīstības stratēģiju šāda veida makroreģionam.

Kā paskaidrots Komisijas paziņojumā¹ „Baltijas jūras reģions ir ļoti atšķirīgs attiecībā uz ekonomisko, vides un kultūras mantojumu, bet valstīm ir daudz kopīgu resursu, kas liecina par ievērojamu savstarpējo atkarību”. Savstarpēja atkarība un nepieciešamība tikt galā ar līdzīgām problēmām pamato saskaņotas darbības stratēģiju Baltijas jūras reģionam.

Stratēģija ir apstiprināta pēc plašas apspriešanās ar ieinteresētajām personām dalībvalstīs, ietverot ne tikai valsts iestādes, bet arī akadēmisko un biznesa vidi un nevalstiskās organizācijas. Konsultēšanās un partneru iesaistīšanas process uzskatāms par sekmīgu no paša sākuma, strādājot pie stratēģijas. Šī darba rezultātā tapa priekšlikums jauna veida sadarbībai Eiropas Savienībā. Astonās ES dalībvalstīs un arī valstīs, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, dzīvo gandrīz 100 miljoni iedzīvotāju, kas varētu plānot, noteikt prioritātes un ieviest pasākumus attiecībā uz kopējo mērķu sasniegšanu. Galvenais mērķis ir nodrošināt pietiekamu vides aizsardzību un harmonisku ekonomisko un sociālo attīstību.

Stratēģija balstās uz četriem pīlāriem, kuru mērķis ir efektīvāk izmantot Kopienas programmu un valsts politiku, un tie ir:

- vides ilgtspējas nodrošināšana,
- labklājības telpas veidošana,
- reģiona pieejamības un pievilcības palielināšana,
- drošības un stabilitātes telpas veidošana.

Turklāt stratēģija ir sadalīta 15 prioritārās jomās, un tajā minēti vairāk nekā 70 Eiropas pilotprojekti.

Stratēģijas sākumpunkts bija reģionā izstrādātie projekti un iniciatīvas saistībā gan ar ES iniciatīvu, gan arī ar tiešu sadarbību starp dalībvalstīm Baltijas jūras reģionā, nu tie ir iekļauti jaunās sadarbības struktūrās un pamatojas uz integrētu pieeju īstenojamai politikai.

Lai stratēģiju labi sagatavotu un gūtu panākumus, ir nenoliedzami svarīgi saskaņot darbības, kas veiktas saskaņā ar visām politikām, kas ietekmē teritoriju, jo tikai apvienojot pasākumus

¹ Komisijas Paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai par Eiropas Savienības stratēģiju Baltijas jūras reģionam (COM (2009) 248 galīgā redakcija, 10.6.2009.)

un resursus kopīgiem mērķiem, kas definēti noteiktā teritorijā, ir iespējams gūt optimālus rezultātus. Risinot tādas problēmas kā klimata pārmaiņas, būs lietderīgi ņemt vērā pārējās politikas jomas, kas tieši skar tās (piemēram, zivsaimniecības un kopējā lauksaimniecības politika).

Stratēģijā ir paredzēts arī stiprināt sadarbību ar kaimiņvalstīm, kas nav ES dalībvalstis, kuru teritorijas iekļaujas funkcionālajās zonās norādītajā makroreģionā vai ir ar tām tiešā mijiedarbībā. Piemēram, nodrošinot ūdens kvalitāti Baltijas jūrā, nevar neievērot faktu, ka ir dažas valstis, kuru upes ietek jūrā, pat ja valstij nav tiešas pieejas Baltijas jūrai.

Galvenais uzdevums, īstenojot stratēģijas BJR, ir labas sadarbības struktūras, efektīvas koordinācijas un vadības sistēmas izveide.

Tomēr Komisija ir stratēģisks centrs integrētai kontrolei pār tās izpildi. Tikmēr pastāv bažas, ka EK nav šajā brīdī pietiekamu finanšu un cilvēku resursu, lai efektīvi pārraudzītu stratēģijas īstenošanu.

Atbildību par pašu stratēģiju būtu jāatstāj dalībvalstu ziņā, tomēr šķiet, ka jaunu organizatorisko un administratīvo struktūru radīšana nav lietderīga un neveicina lielāku efektivitāti.

Šāda pieeja neapšaubāmi prasa papildu organizatoriskās pūles un plašu sadarbību starp valsti, reģionālajām un vietējām varas iestādēm, organizācijām un partneriem atbilstīgi dažādām ES politikām pēc daudzlīmeņu pārvaldības principa, ko jo īpaši atbalsta Reģionu komiteja¹.

Saskaņā ar šo principu tieši reģionālās iestādes, NVO un asociācijas vislabāk zina savu situāciju un iespējas īstenot projektus saskaņā ar stratēģiju; no to darbības būs atkarīgi stratēģijas panākumi.

Turklāt, lai integrētās pieejas koncepcija nebūtu tikai sauklis, un stratēģija nebūtu dažādu projektu kopums, kas sniedz pievienoto vērtību, ir nepieciešams noteikt konkrētas prasības novērtēšanai, pamatojoties uz vairāku rādītāju salīdzināšanu. Ir svarīgi, lai 2011. gada ziņojumā par stratēģijas īstenošanu tiktu sniegts patiess priekšstats par tās sasniegumiem un grūtībām, kas ļautu veikt visus vajadzīgos labojumus un uzlabojumus un dot jaunu stimulu nākotnei.

Tai būtu jāatspoguļo arī iespēja nākotnē izmantot pieredzi, kas gūta, īstenojot stratēģiju, īpaši attiecībā uz turpmāk norādītajiem jautājumiem: Vai tas ir ceļš uz kohēzijas politikas attīstību? Vai tā ir paredzēts attīstīt sadarbību Eiropas Savienībā tādos makroreģionos kā Donavas baseins, Vidusjūra un Alpu rajons? Vai, veidojot makroreģionus, funkcionālas zonas, kas sagrupētas ap kopējas attīstības problēmām vai mērķiem, kurām ir kopīgas īpašības un kopēji ģeogrāfiskie apstākļi, panāk efektīvu veidu, kā nodrošināties pret turpmākām kohēzijas politikas problēmām?

¹ Pašiniciatīvas atzinums „Reģionu komitejas Baltā grāmata par daudzlīmeņu pārvaldību” CdR 89/2009 galīgā redakcija.